



คู่มือนิติทักษะ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตในคณะนิติศาสตร์
(คู่มือนิติทักษะ) ภายใต้โครงการสัมมนาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรคณะ
นิติศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ (ปีการศึกษา ๒๕๕๘)

คำนำ

ถ้ากล่าวถึงการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย คนที่ไม่ได้เข้ามาสัมผัสก็คงจะไม่ว่ากันว่า กว่าที่ใครคนหนึ่ง จะสำเร็จการศึกษาได้นั้น คนเหล่านั้น ได้พบและเจอกับเรื่องราวต่างๆ มากมาย และโดยเฉพาะนิสิตที่ เรียนนิติ ศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีความยากลำบากต่อการทำความเข้าใจ จะทำอย่างไรให้เขาเหล่านั้น สำเร็จการศึกษาและจบออกมาเป็นบัณฑิตนิติศาสตร์ที่มีคุณภาพ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำคู่มือ “นิติทักษะ” เพื่อแนะนำวิธีการเรียน และวิธีการปรับใช้หลักกฎหมายกับข้อเท็จจริง รวมถึงยังเป็นการ พัฒนาให้ผู้ที่กำลังเรียนอยู่ มีทักษะที่เพิ่มเติมในด้านๆ โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนวิชา นิติศาสตร์โดยแท้ ไม่ว่าจะเป็น การแนะนำในการศึกษาวิชากฎหมาย ทักษะการจับประเด็น และการเขียน ตอบข้อสอบกฎหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ และนำไปใช้ต่อยอดในการศึกษาต่อไป

ฝ่ายพัฒนานิสิต

คณะนิติศาสตร์

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ การแนะนำการศึกษานิติศาสตร์.....	๑
ชีวิตของนิสิตคณะนิติศาสตร์	๑
การเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน (วันแรก)	๒
การเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน	๓
การเข้าชั้นเรียน	๓
การเตรียมตัวสู่ห้องสอบ	๕
ส่วนที่ ๒ ทักษะการจับประเด็น	๘
การจับประเด็นทั่วไป	๘
การจับประเด็นเพื่อการตอบข้อสอบกฎหมาย	๙
ส่วนที่ ๓ การเขียนตอบข้อสอบ.....	๑๓
หลักการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย	๑๔
ข้อสอบแบบตุ๊กตาหรือแบบอุทาหรณ์	๑๔
ข้อสอบแบบบรรยาย	๑๗
บรรณานุกรม	๒๐

ส่วนที่ ๑

การแนะนำการศึกษานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์เป็นคณะที่ใฝ่ฝันของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลายคน ไม่ว่าจะเป็เพราะความชอบส่วนตัว การปลูกฝังของครอบครัว หรือสาเหตุอื่นใด เมื่อทุกคนได้ก้าวเข้ามาสู่คณะนิติศาสตร์แล้ว (ทุกคนอาจจะคิดว่าเมื่อเป็นการเรียนระดับมหาวิทยาลัย ไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียนก็ได้ เมื่อถึงปลายเทอม ค่อยขอยืมเลกเชอร์ (คำบรรยาย) จากเพื่อน เพื่อมาอ่านทบทวนก่อนสอบก็ได้) แต่ความจริง การเรียนในคณะนิติศาสตร์ ควรจะปฏิบัติตัวเช่นไร นิสิตสามารถศึกษาได้ในบทบาทแนะนำการศึกษานิติศาสตร์นี้

ในบทนี้ จะแนะนำการเรียนในคณะนิติศาสตร์เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา โดยอาศัยประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เขียน โดยจะอธิบายในหัวข้อต่อไปนี้ทีละเรื่อง ได้แก่

๑. ชีวิตของนิสิตคณะนิติศาสตร์
๒. การเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน (วันแรก)
๓. การเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน
๔. การเข้าชั้นเรียน
 - ๔.๑ การฟังคำบรรยาย
 - ๔.๒ การจดคำบรรยาย
๕. การเตรียมตัวสู่ห้องสอบ

ชีวิตของนิสิตคณะนิติศาสตร์

เมื่อก้าวถึงการเรียนในคณะนิติศาสตร์ หลายคนคงนึกถึง บุคคลที่เอาแต่นั่งท่องหนังสือเล่มหนาๆ อ่านหนังสือเป็นตั้งๆ หรือที่หลายคนเรียกว่า “นกแก้วนกขุนทอง” ซึ่งเป็นภาพที่ติดอยู่ในความทรงจำของหลายคน แต่ในความเป็นจริงนั้น จะพบว่าว่าการเลือกเรียนในคณะใด สาขาวิชาใด ก็ล้วนแต่ต้องอ่านหนังสือ (ต้องท่องหนังสือ) ด้วยกันทั้งนั้น ต่างกันตรงที่ว่าต้องอ่านมากหรือน้อยกว่ากันเท่านั้น

การเรียนนิติศาสตร์หรือกฎหมายนั้น สิ่งที่ยั่งยืนไม่ได้ คือ ต้องศึกษาตัวบทกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทย แต่จะให้ศึกษาทุกตัวบทคงไม่สามารถทำได้ ในการเรียนกฎหมายจึงเลือกศึกษาเฉพาะกฎหมายหลักที่สำคัญๆ และมีความจำเป็นต้องใช้ต่อไปในภายภาคหน้า เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น เมื่อต้องศึกษาตัวบทกฎหมาย การที่นิสิตต้องอ่านตำรา ต้องศึกษาตัวบทจริงเป็นสภาพที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในช่วงเวลาเรียน การอ่านหนังสือนั้นมีความจำเป็นสำหรับการทำความเข้าใจ และเป็นการทบทวนบทเรียนหลังจากที่ได้ฟังอาจารย์บรรยายในชั้นเรียนแล้ว ส่วนการอ่านหนังสือในช่วงก่อนสอบนั้น นิสิตคณะนิติศาสตร์ คงมีสภาพไม่แตกต่างกันเท่าไร กล่าวคือ ทุกคนจะคร่ำเคร่งในการอ่านหนังสือทบทวน ไม่ว่าจะดิ๊กต้นขนาดไหนก็อ่านหรือท่องประมวลกฎหมายจนถึงเวลาที่จะเข้าห้องสอบ ซึ่งเหตุ

ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุเช่น การที่ไม่เคยเข้าชั้นเรียนหรืออ่านหนังสือมาก่อนเลย ทำให้ต้องมาอ่านหนังสือในเวลาจวนเจียนใกล้จะสอบเต็มที่ หรืออาจเกิดความกังวลมากเกินไปจนนอนไม่หลับ ไม่รู้จะทำสิ่งใด จึงตัดสินใจอ่านหนังสือหรือท่องตัวบท ซึ่งบรรยากาศดังกล่าว พบได้ทั่วไปในความเป็นนิสิต คณะนิติศาสตร์ ดังนี้แล้วเพื่อไม่ให้เกิดภาพเหตุการณ์ดังกล่าว และเป็นการลดความเครียดของนิสิต การศึกษานิติศาสตร์ที่ดีและเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากที่สุด นิสิตควรจะมีการเตรียมตัวที่ดีด้วย

การเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน (วันแรก)

เมื่อได้กล่าวเข้าสู่การเป็นนิสิตของคณะนิติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันแห่งใด การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะกว่าจะฝ่าฟันมาเป็นหนึ่งในบุคคลที่ได้เข้าเรียนคณะนี้ ก็เชื่อว่าจะเป็นไปโดยง่ายมีประโยชน์หนึ่งที่อยากให้นิสิตจดจำเอาไว้ นั่นคือ ให้คิดเอาไว้เสมอว่าการเรียนคณะนิติศาสตร์ นั้นให้ถือเสมือนการสอบเอนทรานส์ (ปัจจุบันคงต้องใช้คำว่า “แอดมิชชั่น” ตลอด ๔ ปี” ซึ่งค่ากล่าวในประโยชน์นี้เป็นข้อความจริง เพราะ ตั้งแต่ก้าวเข้าเรียนในระดับชั้นปีที่ ๑ ก็ต้องอ่านหนังสือเล่มหนามาก บางคนถึงกับถอดใจกับการเรียนคณะนี้ และจำนวนหนังสือ ตำราที่ต้องอ่านในแต่ละภาคการศึกษานั้น ก็ จะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เพราะยิ่งเรียนในแต่ละภาคการศึกษา วิชาเรียนก็จะยิ่งเพิ่มขึ้น อย่ไรก็ตามแม้ว่าการเรียนในคณะนิติศาสตร์จะยากเย็นเพียงใด ต้องฝ่าฟันกับการอ่านหนังสือ ท่องตัวบทมากมายเพียงใด แต่ทุกคนก็สามารถทำได้ไม่ยากลำบากจนเกินไป

เมื่อได้ก้าวเข้ามาเป็นนิสิตคณะนิติศาสตร์แล้ว ควรพึงระลึกไว้ว่าการศึกษาวิชากฎหมายนั้นจะต้องมีองค์ประกอบสามส่วน ต่อไปนี้ประกอบกัน ได้แก่

๑. ต้องมีความจำ

ส่วนนี้หมายความว่า นิสิตต้องจำตัวบทกฎหมายในเรื่องที่เรียนให้ได้ เช่น ภาคการศึกษาแรกนิสิตจะได้เรียนวิชากฎหมาย ซึ่งต้องศึกษาโดยอาศัยประมวลกฎหมายเป็นวิชาแรก คือ กฎหมายอาญา เหตุที่นิสิตได้เรียนกฎหมายอาญาก่อน เพราะ กฎหมายอาญาเป็นสิ่งที่อยู่ในพื้นฐานความรู้ลึกของประชาชน เช่น การลักทรัพย์ การฆ่าคนตาย เป็นต้น จึงสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายกว่ากฎหมายอื่นๆ เพราะฉะนั้นในชั้นต้นนี้นิสิตต้องจำตัวบทของประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เรียนให้ได้ โดยนิสิตต้องทราบว่าจะองค์ประกอบของกฎหมายบทนั้นๆ มีประการใดบ้าง^๑ พร้อมทั้งนิสิตต้องแยกองค์ประกอบของตัวบทนั้นให้ได้ด้วย* โดยการจำตัวบทกฎหมายได้นั้นนิสิตไม่จำเป็นต้องท่องเสมอไป เพราะการทำความเข้าใจหลักการของบทบัญญัติกฎหมายจะช่วยให้นิสิตท่องตัวบทกฎหมายได้ในตัวเองอยู่แล้ว

อย่างไรก็ตามการจำตัวบทกฎหมายให้ได้นั้นไม่ได้หมายความว่านิสิตต้องจำได้แม่นยำทุกตัวอักษรเหมือนที่เขียนไว้ในกฎหมาย การจำตัวบทได้นั้นหมายความว่านิสิตต้องทราบและสามารถแยกแยะองค์ประกอบของกฎหมาย หรือการทำความเข้าใจหลักการของบทบัญญัติแห่งกฎหมายแต่ละมาตรานั้นเอง

^๑หยุด แสงอุทัย, การศึกษาวินิจฉัยกฎหมาย (กรุงเทพมหานคร : ประกายพริก, ๒๕๔๖), หน้า ๓๒.

๒. ต้องมีความเข้าใจ

นอกจากความจำแล้ว นิสิตต้องมีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายนั้นๆ ด้วย กล่าวคือไม่ได้เพียงแต่จำได้อย่างเดียว ต้องเข้าใจด้วยว่าคำต่างๆ ในตัวบทนั้นมีความหมายว่าอย่างไร ซึ่งคำที่ปรากฏนั้นอาจมีทั้งคำที่เป็นภาษาธรรมดา ภาษาเทคนิค หรือภาษากฎหมาย^๒

๓. ต้องสามารถนำตัวบทกฎหมายไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

ข้อนี้มีความหมาย ๒ ประการ ได้แก่

๓.๑ นิสิตต้องสามารถปรับตัวบทกฎหมายในข้อสอบได้อย่างถูกต้องและ

๓.๒ นิสิตต้องสามารถนำตัวบทกฎหมายไปปรับกับข้อเท็จจริง ที่เกิดขึ้นในสังคมได้^๓

การเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน

ตามปกติแล้ว การเรียนการสอนของคณะนิติศาสตร์นั้น จะใช้วิธีการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นสภาพที่เกิดขึ้นจึงเป็นการที่มีอาจารย์ผู้บรรยาย ที่บรรยายเนื้อหาที่ตนเองได้เตรียมตัวมาสอน กับนิสิตที่ต้องตั้งใจฟังในสิ่งที่อาจารย์พูด และจดคำบรรยายที่ได้ฟังเป็นภาษาของตนเอง เพราะฉะนั้นหากเป็นไปได้ ก่อนเข้าห้องเรียนทุกครั้ง สิ่งที่ยากให้นิสิตทำ คือ การอ่านตำรา หรือหนังสือในวิชาที่จะเรียนมาก่อนล่วงหน้า เพื่อจะได้เข้าใจในเนื้อหาที่อาจารย์บรรยายได้ดีขึ้น เข้าใจมากขึ้น และหากอ่านมาก่อนแล้วเกิดข้อสงสัยจะได้ซักถามข้อสงสัยนั้นจากอาจารย์ผู้สอนได้ทันที

การเตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนเข้าห้องเรียนนี้ อาจจะทำแบบเพียงให้จับประเด็นได้ว่ามีประเด็นอะไรในสิ่งที่อาจารย์จะสอนต่อไปบ้าง แล้วค่อยไปทำความเข้าใจในเนื้อหาจากคำบรรยายของอาจารย์ผู้สอน โดยควรอ่านเฉพาะประเด็นหรือเรื่องที่อาจารย์จะบรรยายในทุกๆ วิชา ไม่ใช่อ่านวิชาใดวิชาหนึ่งเพียงวิชาเดียว มิฉะนั้นจะเกิดผลเสีย เนื่องจาก

๑. หากอ่านมาก่อนมากเกินไป จะทำให้นิสิตไม่มีสมาธิในเรื่องที่อาจารย์บรรยายอย่างเต็มที่

๒. นิสิตจะไม่มีเวลาเตรียมตัวสำหรับบทเรียนในวิชาอื่นๆ^๔

หากเป็นประเด็นง่ายๆ ก็อาจจะอ่านแล้วทำความเข้าใจไปเลยในตัวเมื่ออาจารย์มาสอบย้ำในห้องอีกครั้ง จะจดจำได้ชัดเจนขึ้นเช่นนี้จะเห็นได้ว่า หากนิสิตปฏิบัติตัวก่อนเข้าเรียนเช่นนี้จะเกิดผลดีเป็นอันมาก เพราะได้ใช้ทั้งทักษะการอ่านที่ทำให้เกิดความเข้าใจในระดับหนึ่ง ทักษะการฟังได้รับข้อมูลเนื้อหาเบื้องต้นมาแล้ว ประกอบกับทักษะการเขียนจดบันทึกคำบรรยายก็จะยิ่งเพิ่มความเข้าใจกลายเป็นความจำที่อยู่ได้นานขึ้นอีก

การเข้าชั้นเรียน

นิสิตหลายคนเข้าใจว่าเมื่อเรียนมาถึงชั้นอุดมศึกษาแล้ว ไม่มีเซ็คชื่อในการเข้าห้องเรียน ดังนั้น จะทำตัวอย่างไรก็ได้ขอให้สอบผ่านเป็นพอ หากบุคคลใดมีความคิดความเข้าใจเช่นนี้ถือว่าเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง เพราะเพียงแค่การอ่านหนังสือ หรือตำราเรียนด้วยตัวเอง อาจจะทำให้สามารถ

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓.

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^๔ มุนินทร์ พงศาปาน, แนวทางการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายสำหรับผู้เริ่มต้นศึกษา (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓.

สอบผ่านได้ก็จริง แต่แค่นั้นยังไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาทั้งหมด และสิ่งสำคัญคือ การเข้ามาเรียนในระดับชั้นอุดมศึกษาก็เพื่อนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปประกอบอาชีพการงานในอนาคต เพราะฉะนั้นการอ่านหนังสือเรียนเองไม่สามารถทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างแท้จริงต้องเข้าชั้นเรียนเพื่อความเข้าใจในเนื้อหาอย่างถูกต้องครบถ้วน

๑. การฟังคำบรรยาย

สิ่งสำคัญสำหรับการเข้าเรียน คือ การฟังเนื้อหาที่อาจารย์พูด เพราะสิ่งที่อาจารย์พูดจะนำไปสู่ความเข้าใจที่มากขึ้น ถ้าหากไม่เคยรู้เนื้อหานั้นมาก่อนเลย ก็จะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ หากได้ศึกษามาก่อนแล้วบ้าง ก็จะเป็นการทำความเข้าใจเนื้อหาในส่วนนั้นให้มากขึ้น ซึ่งคำบรรยายในห้องเรียนนั้นถือเป็นแหล่งความรู้ชั้นอุดม เพราะจะมีแง่มุมใหม่ๆ ที่หาไม่ได้ในตำราเรียน ประกอบด้วยหลักทฤษฎีและประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งเคล็ดลับหรือเทคนิคต่างๆ ของอาจารย์ผู้บรรยายด้วย^๕ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนกฎหมายนั้น มีคำศัพท์เฉพาะด้านกฎหมายเป็นจำนวนมากที่นิสิตจำเป็นต้องทราบเอาไว้เพื่อใช้ประกอบอาชีพในอนาคต คำศัพท์บางคำแม้เป็นคำที่ทุกคนคุ้นเคย แต่พอมาใช้ในภาษากฎหมาย ความหมายก็อาจเปลี่ยนไปได้

ตัวอย่าง

คำว่า “สัตว์น้ำ” ในความหมายทั่วไป ก็คือสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ แต่เมื่อคำว่า “สัตว์น้ำ” มาปรากฏในพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ กลับมีความหมายรวมถึง สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำหรือมีวงจรชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำหรืออาศัยอยู่ในบริเวณที่น้ำท่วมถึง เช่น ปลา กุ้ง ปู แมงดาทะเล หอย เต่า กระ ตะพาบน้ำ จระเข้ รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำนั้น สัตว์น้ำจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม ปลิงทะเล ฟองน้ำ หินปะการัง กัลปังหา และสาหร่ายทะเล ทั้งนี้ รวมทั้งซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และหมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีการะบุชื่อด้วย

ดังนั้นแล้วสิ่งสำคัญที่ถือเป็นอาวุธข้างกายของนิสิต คณะนิติศาสตร์ คือ ประมวลกฎหมาย เพราะนอกจากเอกสารเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่นิสิตสามารถค้นหาคำนิยามศัพท์แล้ว ยังเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่จะช่วยให้นิสิตได้เห็นถึงเนื้อหาสาระและรายละเอียดของกฎหมายแต่ละมาตรา ดังนั้น การศึกษากฎหมายแทบจะทุกรายวิชา ประมวลกฎหมาย และ/หรือตัวบทกฎหมายอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่นิสิตจะขาดเสียมิได้ และจะต้องจัดให้มีก่อนเข้าห้องเรียน โดยขนาดเล่มนั้นไม่ได้เป็นสาระสำคัญ บางคนใช้เล่มใหญ่เพราะมีพื้นที่ให้สามารถจดสิ่งต่างๆ ลงไปได้ บางคนเลือกเล่มเล็ก เพราะสามารถพกพาได้สะดวก บางคนพกเล่มที่มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษเพื่อฝึกภาษาอังกฤษไปด้วยในตัว นอกจากนี้ในปัจจุบันเทคโนโลยีก้าวล้ำมาก นิสิตหลายคนไม่พกประมวลกฎหมายเข้าห้องเรียนแล้ว แต่นิสิตใช้ iPad ในการเปิดดูประมวลกฎหมาย ซึ่งวิธีการนี้ไม่ใช่วิธีการที่ผิดแต่ประการใด แต่วิธีการนี้ทำให้นิสิตไม่สามารถจดเนื้อหาสำคัญบางสิ่งลงไปได้นั่นได้

อย่างไรก็ตาม มีวิชากฎหมายบางวิชาไม่ต้องใช้ประมวลกฎหมายและ/หรือตัวบทกฎหมายอื่นๆ ประกอบการศึกษาเล่าเรียน เช่น วิชากฎหมายมหาชน วิชาประวัติศาสตร์กฎหมาย เป็นต้น เพราะฉะนั้นอาวุธที่จำเป็นสำหรับวิชาเหล่านี้ คือ เอกสาร ตำราเรียนวิชานั้นๆ ซึ่งนิสิตต้องทำความเข้าใจเนื้อหาให้ถูกต้อง ครบถ้วน และควรนำตำรา เอกสารนั้นมาใช้ประกอบในการเรียนการสอนนั้นเรียนเสมอ

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

๒. การจดคำบรรยาย

การจดคำบรรยายเป็นสิ่งที่มาพร้อมกับการฟังคำบรรยาย เพราะแม้เราจะได้ฟังสิ่งที่อาจารย์บรรยายแล้ว แต่ถ้าหากเราไม่จดตามไปด้วย สิ่งที่เราได้ฟัง เราจะจดจำได้เพียงชั่วคราว แต่ถ้าหากเราจดเนื้อหาที่อาจารย์กำลังสอนไปด้วยนั้น เราสามารถนำเนื้อหาส่วนนั้นมาทบทวนได้เรื่อยๆ ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรก็ตาม (เว้นแต่ว่ากฎหมายในส่วนนั้นจะมีการแก้ไขใหม่)

การจดคำบรรยายนั้น แต่ละคนก็มีเทคนิควิธีการจดที่แตกต่างกันออกไป หลายคนจะจดโดยเขียนเป็นตัวอักษรย่อ เช่น “กฎหมาย” อาจจะเขียนเป็น “กม.” “ประมวลกฎหมายอาญา” อาจจะย่อเป็น “ปอ.” ซึ่งการย่อนั้นถือเป็นความเข้าใจส่วนบุคคล แต่การจดคำบรรยายโดยภาพรวมนั้นควรจะจดเป็นภาษาของตัวเอง โดยทำความเข้าใจในสิ่งที่อาจารย์สอนแล้วบทเรียนอีกครั้ง จะได้จดจำได้โดยง่าย ทั้งนี้หากนิสิตฝึกทักษะการย่อความบ่อยครั้งนิสิตจะสามารถเขียนหนังสือได้รวดเร็วขึ้น”* ๖

ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามากขึ้น นิสิตบางคนจึงใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยในการจดคำบรรยาย เช่น การใช้ iPad ในการช่วยจดคำบรรยาย การใช้ notebook ช่วยพิมพ์แทนการจดคำบรรยายก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ดี เพียงแต่รับบางครั้งอาจจะต้องวาดรูปหรือเขียนสิ่งใดที่ไม่สามารถทำได้ในทันที จะทำให้การพิมพ์นั้นยิ่งช้าลงไปอีก และเสียงแป้นพิมพ์ก็อาจรบกวนสมาธิของเพื่อนข้างๆ ได้

วิธีการที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้ประกอบการจดคำบรรยายอยู่เสมอ คือ การใช้เครื่องอัดเสียงในการบันทึกของอาจารย์ผู้สอน รวมถึงการใช้กล้องเพื่อบันทึกภาพ เพื่อจะได้นำไปฟังหรืออ่านทบทวนในคราวหลัง วิธีการนี้ก็ถือว่าเป็นวิธีการที่ดีอีกทางหนึ่ง เพราะหากจดคำบรรยายไม่ทันก็สามารถนำมาฟังหรืออ่านซ้ำได้ และยังฟังหรืออ่านซ้ำได้หลายรอบตามต้องการ แต่การจะใช้เครื่องอัดเสียง รวมถึงกล้องถ่ายภาพนั้น จะต้องขออนุญาตจากอาจารย์ผู้สอนก่อน เพราะอาจารย์บางท่านไม่ประสงค์ให้สิ่งที่บรรยายในครั้งนั้นไปเผยแพร่ที่ใดอีก เพราะอาจจะมีคำพูดหรือคำสอนบางตอนที่ไม่สามารถเผยแพร่ได้ และการใช้เครื่องอัดเสียง รวมทั้งกล้องถ่ายภาพนั้น แม้จะมีข้อดีตรงที่สามารถฟังหรืออ่านซ้ำได้หลายรอบ แต่ต้องไม่ลืมว่าวิชาที่เรียนมีหลายวิชา และในหนึ่งวิชาที่มีการเรียนหลายคาบ ดังนั้น การฟังจากเครื่องบันทึกเสียงหรืออ่านคำสอนจากที่ถ่ายภาพในแต่ละวิชานั้น ก็ต้องพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม ไม่ควรทุ่มให้ชีวิตใดวิชาหนึ่งมากเกินไป เพราะอาจจะทำให้ไม่มีเวลาทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาอื่นๆ

การเตรียมตัวสู่ห้องสอบ

การสอบวิชากฎหมายนั้น ถ้าเตรียมตัวดีก็ถือว่ามิชัยไปกว่าครึ่ง และสิ่งที่แน่นอนที่สุด คือ นิสิตต้องจดจำและทำความเข้าใจตัวบทให้ได้ เพื่อนำไปใช้ในการตอบข้อสอบไม่ว่าจะเป็นข้อสอบในรูปแบบลักษณะใด ก่อนที่จะอธิบายถึงการเตรียมตัวสอบ นิสิตควรจะทราบเกี่ยวกับลักษณะของข้อสอบวิชากฎหมายก่อนว่ามีประเภทใดบ้าง*

๑. รูปแบบของข้อสอบ

ข้อสอบวิชากฎหมายนั้น โดยทั่วไปแบ่งประเภทของข้อสอบได้ ๒ ประเภท ได้แก่

๑.๑ ข้อสอบบรรยาย

ข้อสอบประเภทนี้จะเป็นคำถามที่คาดหวังให้นิสิตตอบโดยอาศัยแนวคิด หรือ ทฤษฎีต่างๆ ที่เรียนมา หรือถามให้นิสิตแสดงความคิดเห็นเป็นการต่อยอดจากสิ่งที่ได้เรียนมา หรือเป็นการถามเพื่อให้วิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ และ

๑.๒ ข้อสอบอุทาหรณ์หรือข้อสอบตุ๊กตา

ข้อสอบประเภทนี้จะมีเนื้อเรื่องมาให้ โดยมีตัวละคร และให้นิสิตใช้หลักกฎหมาย ที่ได้เรียนมาวินิจฉัยปรับเข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และวินิจฉัยผลทางกฎหมายออกมาด้วย ส่วนใหญ่ ข้อสอบวิชากฎหมายจะเป็นข้อสอบอุทาหรณ์

เมื่อข้อสอบวิชากฎหมายมี ๒ ประเภท และผู้เรียนก็ไม่สามารถเดาใจอาจารย์ ผู้สอนได้ว่า จะออกข้อสอบแบบใด และแม้ว่าอาจารย์จะบอกนิตก่อนแล้วว่า จะออกข้อสอบแบบใด (แต่ อาจจะเกิดเหตุการณ์ที่พลิกผันขึ้นมาก็เป็นได้) เพราะฉะนั้น นิสิตควรจะต้องอ่านหนังสือ ตำราให้ ครอบคลุม และพร้อมทั้งข้อสอบแนวบรรยายและอุทาหรณ์ด้วย

๒. การเตรียมตัวสำหรับข้อสอบแต่ละประเภท

การเตรียมตัวสำหรับข้อสอบบรรยายนั้น นิสิตจำเป็นต้องอ่านหนังสือตำราให้ครอบคลุมทุก เรื่องที่ได้เรียนมา กล่าวอย่างง่าย ๆ ก็คือ นิสิตต้องจำภาพรวมของวิชานั้นให้ได้ ประกอบกับรายละเอียดใน แต่ละประเด็น และหากประเด็นใดเป็นประเด็นที่มีหลายมุมมอง นิสิตต้องคิดด้วยว่า นิสิตเห็นด้วยกับ ความคิดเห็นใด หรือ นิสิตอาจจะมีความคิดเห็นอื่นที่แตกต่างออกไปก็ได้ แต่ไม่ว่าจะมีความคิดเห็นเช่นใด ต้อง อยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายและเหตุผลด้วย

ส่วนข้อสอบแนวอุทาหรณ์หรือตุ๊กตานั้น ทักษะที่จะทำให้นิสิตเอาตัวรอดได้ คือ ทักษะการ จับประเด็น* เพราะข้อสอบประเภทนี้ อาจารย์ผู้สอนจะมัดข้อเท็จจริงมาให้ นิสิตแล้ว นิสิตเพียงแต่จับ ประเด็นให้ถูกต้องเท่านั้น ว่าผู้ถามต้องการถามเรื่องอะไร แล้ว นิสิตจึงค่อยนำตัวบทกฎหมายใน ประเด็น นั้นๆ มาปรับเข้ากับข้อเท็จจริงที่โจทย์ให้มา

๓. การอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ

การอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสู่ห้องสอบนั้น แต่ละคนก็มีเทคนิคที่แตกต่างกันออกไป บาง คนต้องใช้วิธีที่เรียกว่า “อัจฉริยะข้ามคืน” คือ อ่านหนังสือวิชาที่จะสอบก่อนล่วงหน้าเพียง ๑ คืนเท่านั้น อ่านจนกว่าจะถึงเวลาเข้าห้องสอบ และในช่วงก่อนเข้าห้องสอบนั้น ก็ไปเก็บเกี่ยวความรู้เล็กๆ น้อยๆ จาก เพื่อนๆ หน้าห้องสอบ วิธีการนี้ไม่แนะนำ เพราะไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาที่ถูกต้อง และเรียกว่า ประพฤติตัวไม่เหมาะสมกับการเป็นผู้เรียน เพราะมีเวลาถึง ๑ ภาคการศึกษา กลับเพิ่งมาอ่านก่อนสอบ เพียง ๑ คืน และหากทำข้อสอบได้คะแนนดีในวิชานั้น ก็ถือเพียงว่าโชคช่วยเท่านั้น

การเตรียมตัวสอบที่ดีนั้น คือ การที่ นิสิตอ่านหนังสือทบทวนวิชาเรียนมาจนตลอดทั้งภาค การศึกษา อธิบายง่ายๆ ก่อน นิสิตจะเข้าเรียนวิชาใด ก็อ่านหนังสือมาก่อนแล้ว เพื่อเป็นการปูพื้นฐาน ให้แก่ตัวเอง เมื่อเข้าห้องเรียนก็ตั้งใจฟังในสิ่งที่อาจารย์อธิบาย และเมื่อหมดคาบแล้วก็นำสิ่งที่เรียนมา มา ทบทวนอีกครั้งหนึ่ง และในช่วงใกล้สอบค่อยมาทบทวนสิ่งที่ได้เรียนมาทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง เช่นนี้จะทำให้ เป็นการประหยัดเวลาและสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ได้เรียนมาทั้งหมดได้ไม่ยากนัก วิธีการอ่านหนังสือที่ กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า นิสิตควรอ่านหนังสือให้ได้อย่างน้อย ๓ รอบ ดังนี้

รอบแรกเป็นการปูพื้นฐาน ยังไม่ต้องอ่านจริงจังมากนัก

รอบที่สองเป็นการอ่านเพื่อจับประเด็นที่สำคัญ ซึ่งการจับประเด็นของนิสิตแต่ละคนก็มีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป เช่น การขีดเส้นใต้ การใช้ปากกาเน้นข้อความ (Highlight) การสรุปย่อ (Short note) เป็นต้น

รอบที่สามเป็นการอ่านเพื่อย้ำความเข้าใจในส่วนที่เป็นสาระสำคัญเท่านั้น

๔. การฝึกทำข้อสอบเก่า

การเตรียมตัวเข้าสู่ห้องสอบที่ดีอีกวิธีหนึ่ง คือ การฝึกทำข้อสอบเก่าซึ่งนิสิตสามารถค้นหาข้อสอบเก่าได้จากห้องสมุด การนำข้อสอบเก่ามาฝึกทำนั้น ไม่ได้หมายความว่าอาจารย์ผู้บรรยายจะออกข้อสอบเหมือนเดิมแล้วให้นิสิตแก้งคำตอบแต่ประการใด แต่การที่ให้นิสิตฝึกทำข้อสอบเก่าเป็นการให้นิสิตฝึกฝนในการเขียนคำตอบวิชากฎหมาย ซึ่งมีทั้งรูปแบบบรรยายและอุทธรณ์ ซึ่งข้อสอบแบบอุทธรณ์นี้นิสิตคงไม่เคยได้พบมาก่อน จึงมีความจำเป็นที่นิสิตจะต้องลองฝึกก่อนที่จะพบกับข้อสอบจริง มิฉะนั้นนิสิตคงเขียนไม่ได้แน่นอน

นอกจากนี้ การฝึกทำข้อสอบเก่าจะช่วยให้นิสิตสามารถฝึกการจับประเด็นได้อีกทางหนึ่งด้วย จะได้ทราบแนวทางการออกข้อสอบของอาจารย์ผู้สอนว่าเป็นเช่นใด เช่น ข้อสอบหนึ่งข้ออาจจะมีหลายประเด็นรวมกัน หรืออาจจะมีไม่กี่ประเด็น เป็นต้น ซึ่งการจับประเด็นนี้หากนิสิตสามารถทำได้รวดเร็วก็จะสามารถช่วยให้นิสิตทำข้อสอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้นอีกด้วย

ประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของการฝึกทำข้อสอบเก่า คือ การทบทวนความรู้ของนิสิตว่านิสิตมีความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนมาอย่างน้อยเพียงใดและถูกต้องหรือไม่

ส่วนที่ ๒

ทักษะการจับประเด็น

ความสามารถในการจับประเด็นนั้น เรียกได้ว่าเป็นตัวชี้วัดความสามารถของผู้ที่จะประสบความสำเร็จในเส้นทางวิชาชีพกฎหมายเพราะนักกฎหมายหรือผู้ศึกษากฎหมายที่จับประเด็นได้อย่างชัดเจนนั้น จะสามารถนำความรู้ในเนื้อหาวิชากฎหมายมาปรับใช้กับสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ทักษะการจับประเด็นจึงถือเป็นคุณลักษณะที่นิติศาสตรบัณฑิตจะต้องเรียนรู้ ชัดเจน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์ทั้งในการฟังบรรยาย การอ่านหนังสือ การตอบข้อสอบ ตลอดจนการเตรียมตัวสู่วิชาชีพกฎหมายไม่ว่าจะเป็น ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ ที่ปรึกษากฎหมาย หรือบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกฎหมายในสายงานอื่นๆ ก็ตาม

รูปแบบการจับประเด็นที่จะอธิบายในส่วนนี้แบ่งลักษณะของการจับประเด็นออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑. การจับประเด็นทั่วไป
๒. การจับประเด็นเพื่อการตอบข้อสอบกฎหมาย

การจับประเด็นทั่วไป

การจับประเด็นทั่วไป คือ ลักษณะของการจับประเด็นพื้นฐานที่นิสิตจะต้องใช้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น การฟังคำบรรยายในชั้นเรียน การอ่านหนังสือ การประชุม การอภิปรายการฟังข่าวสาร ตลอดจนการพูดคุยทั่วไป เป็นต้น

วิธีการการจับประเด็น นิสิตจะต้องหาข้อความสำคัญหรือใจความสำคัญของเรื่อง แล้วนำความคิดหลักหรือประเด็นหลักหรือประเด็นที่สำคัญของเรื่องมากล่าวย้ำให้เด่นชัด โดยใช้ประโยคสั้นๆ เพื่อแสดงลำดับความสำคัญของข้อมูลเนื้อหาที่ได้รับมาว่า ส่วนใดเป็นประเด็นหลัก ส่วนใดเป็นประเด็นรองหรือแสดงลำดับของประเด็นว่าส่วนใดมาก่อนส่วนใดมาหลัง หรือส่วนใดที่เป็นเหตุ ส่วนใดที่เป็นผล

ทักษะการจับประเด็นทั่วไป จะเพิ่มความสามารถในการรับสารและการสื่อสารของนิสิตให้มากขึ้น ส่งผลให้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นผลให้สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาที่ได้ฟังหรืออ่านได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องเพราะรู้ถึงประเด็นสำคัญที่สุดของเนื้อหาของบทเรียนนั้นคืออะไร และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาต่างๆ เข้าหากันได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนความสามารถในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการพูด หรือการเขียนได้อย่างชัดเจน อยู่ในกรอบ และตรงประเด็น สามารถแสดงความสัมพันธ์และลำดับความคิดได้อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน

การจับประเด็นเพื่อการตอบข้อสอบกฎหมาย

การตอบข้อสอบกฎหมายไม่ว่าจะเป็นลักษณะข้อสอบบรรยายหรือข้อสอบอุทาหรณ์นั้น สิ่งแรก ที่นิสิตจะต้องหาให้พบคือ การจับประเด็นคำถามหลักของโจทย์เพื่อหา “สิ่งที่โจทย์ถาม” หรือ “สิ่งที่ ต้องการให้ตอบ” และคำถามที่ถามนั้นมีคำถามใดบ้าง ก็คำถาม

ในการตอบข้อสอบกฎหมายนั้น การจับประเด็นคำถามหลักของโจทย์เป็นส่วนที่สำคัญมากที่สุด เพราะแม้ว่านิสิตจะมีความรู้มากเพียงใด แต่หากนิสิตไม่สามารถค้นหาสิ่งที่โจทย์ถามได้ครบถ้วน การตอบ ข้อสอบนั้นย่อมไม่มีทางที่จะครบถ้วนสมบูรณ์ได้ เพราะถือว่าสิ่งที่นิสิตตอบมานั้นไม่ครบถ้วนและไม่ตรง ประเด็นที่โจทย์ต้องการให้ตอบ

๑. การจับประเด็นคำถามหลัก

ตัวอย่างที่ ๑

คำถาม

“จงเปรียบเทียบ “นิติกรรม” และ “นิติเหตุ” พร้อมยกตัวอย่าง ประกอบความเข้าใจ”

ประเด็นคำถาม

“เปรียบเทียบ “นิติกรรม” และ “นิติเหตุ”

ตัวอย่างที่ ๒

คำถาม

“จงอธิบายหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชน”

ประเด็นคำถาม

“หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชน”

ตัวอย่างที่ ๓

คำถาม

“นายเพลินได้เดินทางท่องเที่ยวโดยเรือท่องเที่ยวของไทยไปประเทศสิงคโปร์ ใน ระหว่างที่เรืออยู่ห่างจากชายฝั่งประเทศไทย ๒๒๐ ไมล์ ทะเลซึ่งเป็นเขตทะเลหลวงนั้น ได้ถูกนาย ฉิมกับพวกเข้าปล้นเรือท่องเที่ยวดังกล่าวแต่ไม่สำเร็จ และตำรวจไทยได้จับกลุ่มและดำเนิน คดีอาญา ดังนั้นศาลไทยจึงสามารถพิพากษาลงโทษนายฉิมได้หรือไม่”^๑

ประเด็นคำถาม

“ศาลไทยสามารถพิพากษาลงโทษนายฉิมได้หรือไม่”

เมื่อหาประเด็นคำถามหลักได้แล้ว นิสิตต้องหาประเด็นรองที่จะนำมาสู่การตอบคำถาม ประเด็นคำถามหลักให้ได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน โดยการกำหนดประเด็นรองนั้น คือการลำดับประเด็น เพื่อนำไปสู่คำตอบซึ่งเปรียบเสมือนการสร้างถนนเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางนั่นเอง ลักษณะของ ข้อสอบจะมีวิธีการที่แตกต่างกัน

๒. การกำหนดประเด็นข้อสอบบรรยาย

การกำหนดประเด็นรองในข้อสอบบรรยาย เนื่องจากส่วนใหญ่ข้อสอบบรรยายจะมี คำถามหลักที่มีใจความเดียว ดังนั้นนิสิตจะต้องกำหนดประเด็นรองต่างๆ เพื่อเป็นโครงสร้างหรือเค้าโครง ในการอธิบายสิ่งต่างๆ ให้เป็นลำดับขั้นตอนที่เข้าใจง่าย และกำหนดความสำคัญของประเด็นรองและ ประเด็นหลักต่างๆ ให้ได้สัดส่วนเหมาะสม

ตัวอย่างที่ ๑

คำถาม

“จงเปรียบเทียบ “นิติกรรม” และ “นิติเหตุ” พร้อมยกตัวอย่างประกอบความเข้าใจ”

ประเด็นคำถามหลัก

“เปรียบเทียบ “นิติกรรม” และ “นิติเหตุ”

ประเด็นคำรอง

- ◆ “นิติกรรม คืออะไร”
- ◆ “นิติเหตุ คืออะไร”
- ◆ “ความเหมือนของนิติกรรมและนิติเหตุ”
- ◆ “ความแตกต่างของนิติกรรมและนิติเหตุ”

ตัวอย่างที่ ๒

คำถาม

“จงอธิบายหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชน”

ประเด็นรอง

- ◆ “ลักษณะของกฎหมายมหาชน”
- ◆ “ลักษณะของกฎหมายเอกชน”
- ◆ “เกณฑ์การแบ่งแยกกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชน”
- ◆ “ข้อยกเว้นของเกณฑ์การแบ่งแยกกฎหมายมหาชนกับกฎหมายเอกชน”

จะเห็นได้ว่าการกำหนดประเด็นต่างๆ ข้างต้นจะสามารถนำไปสู่เค้าโครงการตอบคำถามหลักได้อย่างมีระบบและครบถ้วนสมบูรณ์

๓. การกำหนดประเด็นข้อสอบอุทราหรัณ

การกำหนดประเด็นรองในข้อสอบอุทราหรัณนั้น เนื่องจากข้อสอบลักษณะนี้จะมีกำหนดเนื้อเรื่องมาให้แล้ว ดังนั้น ประเด็นรองจะปรากฏอยู่ในโจทย์คำถามแล้วทั้งสิ้น แต่ประเด็นรองที่ปรากฏในโจทย์นั้นเรียกว่า “ประเด็นข้อเท็จจริง” ซึ่งหมายถึงข้อเท็จจริงที่มีผลในทางกฎหมาย ซึ่งนิสิตต้องจับให้ได้ และแปลงให้เป็นข้อกฎหมายที่นิสิตได้ศึกษามาแล้ว หรือที่เรียกว่า “ประเด็นข้อกฎหมาย”

ลักษณะการกำหนดประเด็นในการตอบข้อสอบอุทราหรัณ คือ การอธิบาย “เหตุที่นำไปสู่ผล” ทีละองค์ประกอบของกฎหมายตามลำดับ หากข้อเท็จจริงที่กำหนดเป็นประเด็นที่เป็นข้อยกเว้นของหลักกฎหมายโดยทั่วไปแล้ว นิสิตควรจะต้องกำหนดประเด็นข้อกฎหมายที่เป็นหลักกฎหมายไว้ก่อน แล้วจึงกำหนดประเด็นข้อกฎหมายที่เป็นข้อยกเว้น จึงจะเรียกได้ว่าเป็นการกำหนดประเด็นที่ครบถ้วนจากเหตุที่นำไปสู่ผล

ตัวอย่าง

คำถาม

“นายเพลินได้เดินทางท่องเที่ยวโดยเรือท่องเที่ยวของไทยไปประเทศสิงคโปร์ ในระหว่างที่เรืออยู่ห่างจากชายฝั่งประเทศไทย ๒๒๐ ไมล์ทะเลซึ่งเป็นเขตทะเลหลวงนั้น ได้ถูกนายฉิมกับพวกเข้าปล้นเรือท่องเที่ยวดังกล่าวแต่ไม่สำเร็จ และตำรวจไทยได้จับกุมและดำเนินคดีอาญา ดังนี้ ศาลไทยจึงสามารถพิพากษาลงโทษนายฉิมได้หรือไม่”

ประเด็นคำถามหลัก

“ศาลไทยสามารถพิพากษาลงโทษนายฉิมได้หรือไม่”

ประเด็นข้อเท็จจริง

“ฉิมปล้นนายเพลินบนเรือไทยในเขตทะเลหลวง”

ประเด็นข้อกฎหมาย

- ◆ (หลัก) : “การกระทำความผิดในราชอาณาจักร”
- ◆ (ข้อยกเว้น) : “การกระทำความผิดในเรือไทย นอกราชอาณาจักร”

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการกำหนดประเด็นในการตอบนั้น เปรียบเสมือนการสร้างถนนเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางหรือคำตอบ ซึ่งอาจมีถนนหลายทางหลายรูปแบบ ดังนั้น การกำหนดประเด็นจึงอาจปรับเปลี่ยนไปตามความถนัดของแต่ละบุคคลได้ เช่น บางคนถนัดตั้งประเด็นเป็นคำถาม บางคนถนัดตั้งประเด็นจากประเด็นข้อเท็จจริง บางคนถนัดตั้งประเด็นข้อกฎหมาย ซึ่งล้วนแล้วแต่นำมาซึ่งคำตอบประเด็นหลักที่ครบถ้วนเช่นเดียวกัน อีกทั้งส่วนของการกำหนดประเด็นนั้นส่วนใหญ่จะไม่มีมาให้คะแนน เพราะฉะนั้นนิสิตสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการตั้งประเด็นให้เป็นไปตามความถนัดได้เสมอ

ส่วนที่ ๓

การเขียนตอบข้อสอบ

การเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย ถือเป็น การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นตอนท้ายที่สุด ซึ่งในการเรียนวิชากฎหมาย การเขียนตอบข้อสอบจะเป็นการวัดว่า บุคคลที่ตอบนั้น สามารถที่จะผ่านเกณฑ์มาตรฐานในการเป็นนิติศาสตร์บัณฑิต ได้หรือไม่

ซึ่งในการ การวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนนั้น หมายถึง การตรวจสอบความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพมองด้านต่างๆ ที่ผู้เรียนได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้สอนโดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งหมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาในอดีต ว่ารับรู้มากเพียงใด ซึ่งแบบทดสอบประเภทนี้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท^{๑๐}

๒.๑ แบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง (teacher made test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะคราวเพื่อใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์และความสามารถทางวิชาการของผู้เรียน มีใช้กันทั่วไปในสถาบันการศึกษา แบบทดสอบประเภทนี้สอบเสร็จก็ทิ้ง จะสอบใหม่ก็สร้างขึ้นใหม่หรือนำเอาของเก่ามาเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง โดยไม่มีวิธีการอะไรเป็นหลัก ไม่มีการวิเคราะห์ว่าข้อสอบดีแล้ว ประการใด

๒.๒ แบบทดสอบมาตรฐาน (standardized test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการหรือวิธีการที่ซับซ้อนมากกว่าแบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง เมื่อสร้างเสร็จก็มีการนำไปทดสอบแล้วนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติหลายครั้ง เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพดี มีความเป็นมาตรฐาน

ข้อความวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกตามลักษณะการตอบได้เป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. แบบอัตนัย (subjective test) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดปัญหาหรือคำถามให้ และให้ผู้ตอบแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ และความคิดตามที่โจทย์กำหนดภายในระยะเวลาที่กำหนด การใช้ภาษาในการเขียนตอบขึ้นอยู่กับตัวผู้สอบ แบบทดสอบนี้สามารถวัดได้หลายๆ ด้าน ในแต่ละข้อ เช่น ความสามารถในการใช้ภาษา ความคิด เจตนา และอื่นๆ

๒. แบบปรนัย (objective test) หมายถึง แบบทดสอบที่มีคำตอบไว้ให้แล้ว ผู้สอบต้องตัดสินใจเลือกข้อที่ต้องการหรือพิจารณาข้อความที่ให้ว่าถูกหรือผิด ได้แก่ แบบถูกผิด (true - false) แบบเติมคำ (completion) หรือตอบสั้นๆ (short answer) แบบจับคู่ (matching) แบบจัดลำดับ (rearrangement) และแบบเลือกตอบ (multiple choices) แบบทดสอบทั้งสองลักษณะดังกล่าว ต่างก็มีข้อเด่น ข้อด้อยแตกต่างกัน และไม่มีกฎตายตัวว่า ผู้สอนต้องใช้ประเภทใด

ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนนิติศาสตร์นั้น จะต้องเป็นข้อสอบในลักษณะของข้อสอบแบบอัตนัยเสมอ เนื่องจากนิติศาสตร์หลังจากที่ผู้เรียน สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตแล้ว จะต้องไปประกอบวิชาชีพกฎหมาย ซึ่งจะต้องมีความสามารถในการเขียนคำฟ้อง คำให้การ ในการต่อสู้คดีได้

^{๑๐} ขวาล แพรัตกุล. เทคนิคการวัดผล. (พระนคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๖๑

ดังนั้น การตอบข้อสอบกฎหมายแบบอัตนัย จึงเป็นการวัดความสามารถของผู้เรียนในด้านของ การใช้ภาษากฎหมาย ซึ่งหลักการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย

เมื่อได้รับข้อสอบแล้ว ควรจะตั้งสติให้คงที่ ทำใจให้สบาย แล้วท่านเริ่มอ่านโจทย์หลายๆเที่ยวให้ เข้าใจในปัญหาเสียก่อน วิธีการเลือกตอบข้อสอบนั้นแต่ละท่านคงมีวิธีการที่แตกต่างกันไป แต่วิธีการที่ดี ควรใช้วิธีการดังนี้

๑. ควรอ่านข้อสอบทั้งหมดแล้วจึงเลือกตอบข้อที่ทำได้ก่อน วิธีนี้จะทำให้รู้ว่าการสอบมีข้อสอบ อย่างไรบ้าง

๒. วิธีอ่านข้อสอบทีละข้อ เมื่อเห็นว่าข้อไหนสามารถทำได้ก็ลงมือทำวิธีนี้เป็นวิธีจะเห็นได้ว่า ผู้ เข้าสอบจะไม่เสียเวลาในการอ่านข้อสอบทั้งหมด ซึ่งจะไม่เสียเวลา อาจไม่น้อยกว่า ๓๐ นาที ซึ่งถ้าเอา เวลาเหล่านี้ไปใช้ในการทำข้อสอบอาจทำข้อสอบได้ถึง ๒ ข้อ ดังนั้น ควรทำข้อสอบที่ทำได้ก่อนอย่าไป คิดถึงข้อที่ทำได้ยาก ควรทบทวนการทำข้อสอบเมื่อทำข้อสอบเสร็จแล้ว และที่สำคัญอย่าลืมนั่งสมาธิไว้ด้วย เพราะข้อที่ทำได้อาจใช้เวลาถึง ๓๐ นาที

การเขียนตอบให้ได้คะแนนดีไม่ใช่เพียงแต่ตอบถูกตรงคำตอบเท่านั้น การที่อาจารย์ผู้ตรวจจะให้ คะแนนเต็มหรือเปล่าขึ้นอยู่กับ การเรียบเรียงลำดับข้อเท็จจริงที่จะนำมาปรับกับหลักกฎหมาย ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการวินิจฉัยนั่นเอง ข้อสอบกฎหมายมีหลายลักษณะอีกทั้งรูปแบบการเขียนก็จะแตกต่าง กันไปตามระดับการศึกษาและเวลาในการทำข้อสอบด้วย

แต่กรณีต่อไปนี้ จะเป็นการให้เทคนิคการเขียนตอบข้อสอบในระดับปริญญาตรีซึ่งเหมาะสำหรับ นิสิตปี ๑ หรือนิสิตกฎหมายที่ยังอ่อนประสบการณ์ในด้านการเขียนซึ่งการเขียนตอบก็จะเป็นในลักษณะที่ เรียกว่า การตอบแบบสามส่วน คือมีหลักกฎหมาย การวินิจฉัย และสรุป กล่าวคือ

ข้อสอบแบบตุ๊กตาหรือแบบอุทาหรณ์

ส่วนที่ ๑ หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมาย.....มาตรา(กรณี ท่องจำตัวบทได้แม่นยำทุกตัวอักษร) หรือประมวลกฎหมาย.....วางหลักว่า(กรณีจำแค่หลักตัวบทในมาตรานั้นหรือยกมาใช้เฉพาะหลัก/วรรคที่ เกี่ยวข้อง)

ส่วนที่ ๒ วินิจฉัยกรณีตามปัญหาวินิจฉัย.....

(เป็นการปรับบทคือ ปรับหลักกฎหมายในส่วนที่ ๑ ให้เข้ากับข้อเท็จจริงที่โจทย์ให้มา การ วินิจฉัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นการวัดความเข้าใจของผู้เขียนได้ดีว่านอกจากจะจำตัวบทได้แล้วยัง สามารถนำหลักกฎหมายนั้นมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้อีกด้วย แต่มันก็อาจจะเป็นเรื่องที่ยาก สำหรับคนที่เข้าใจแต่ถ่ายทอดออกมาไม่เป็น ซึ่งคนประเภทนี้ต้องฝึกเขียนและฝึกพูดให้เพื่อนหรืออาจารย์ ช่วยทดสอบบ่อย ๆ หรือก็คือ หัดมีน้ำใจช่วยติวให้เพื่อน ๆ บ่อย ๆ ก็จะสามารถเป็นนักกฎหมายที่มีการ ถ่ายทอดเป็นเลิศได้ แถมยังได้ทบทวนความรู้ตัวเองและช่วยเหลือเพื่อนๆ ได้ดีอีกด้วย)

ส่วนที่ ๓ สรุป

ดังนั้น.....

(เป็นการตอบคำถามตามที่ถาม เช่น คำถามถามว่า นิติกรรมนี้ มีผลทางกฎหมายอย่างไร ก็ตอบไปว่า นิติกรรมนี้เป็นโมฆะ เท่านั้นเองไม่ต้องอธิบายอะไรอีกเพราะเราเขียนไว้ในส่วนที่สองหมดแล้ว)

ตัวอย่างข้อสอบอุทธรณ์

กฎหมายอาญา

EX. นายชมว่าจ้างนายชิตให้ไปฆ่านายใส นายชิตตกลงทำตาม แต่ก่อนที่จะไปฆ่านายชิตเกิดป่วยกะทันหัน นายชิตจึงไปว่าจ้างนายขึ้นให้ไปฆ่านายใสแทนตน เมื่อนายขึ้นจ้องเล็งปืนจะยิงนายใส นายชมเกิดสำนึกผิดจึงวิ่งเข้ามายังที่เกิดเหตุและปิดปืน ทำให้ปืนตกลงในน้ำ ให้วินิจฉัยว่า นายชิต นายชม ต้องรับผิดฐานใดหรือไม่

ตอบ

หลักกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา ข้อ ๑ วางหลักว่า ผู้ใดฆ่าผู้อื่น โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ต้องระวางโทษ

ข้อ ๒ วางหลักว่า ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ข้อ ๓ วางหลักว่า ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด ไม่ว่าจะด้วยการใช้บังคับ จ้างวานหรือด้วยวิธีการอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด ถ้าผู้ใช้ได้กระทำความผิด ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ ถ้าความผิดไม่ได้กระทำไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังไม่ได้กระทำหรือเหตุอื่นใด ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ข้อ ๔ ถ้าความผิดที่ได้ใช้ ได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้ใช้ ผู้กระทำได้กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้ใช้รับผิดเพียงที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๘๔ วรรคสอง

วินิจฉัย

สำหรับความผิดของนายชิต การที่นายชิตได้รับจ้างฆ่านายใสถือได้ว่า มีเจตนาฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เมื่อนายชิตจ้องเล็งปืนจะยิงนายใส เป็นการกระทำขั้นลงมือกระทำความผิดที่ได้กระทำลงจนใกล้ชิดกับผลสำเร็จ อันพึงเห็นได้ประจักษ์แล้ว คือได้กระทำในขั้นสุดท้ายของการจะฆ่านายใสแล้ว แต่กระทำไปไม่ตลอดเพราะนายชมได้วิ่งมาปิดปืนทิ้ง การฆ่านายใสจึงไม่บรรลุผลสมดังเจตนา อันเป็นการพยายามกระทำความผิด ฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ต้องระวางโทษ สองในสามของความผิดฐานดังกล่าว ตามหลักกฎหมายข้อ ๒ ประกอบหลักกฎหมายข้อ๑

กรณีของนายชิตที่รับจ้างฆ่านายใสแต่ไปจ้างนายขึ้นให้ฆ่าแทน จึงเป็นการก่อให้เกิดนายชิตกระทำความผิด โดยการว่าจ้าง ซึ่งนายชิตไม่มีเจตนาจะฆ่านายใสมาก่อน นายชิตจึงเป็นผู้ใช้ ตามหลักกฎหมายข้อ ๓ วรรคแรก เมื่อนายชิตได้กระทำความผิดตามที่รับจ้างมาคือ เล็งปืนจ้องจะยิง อันเป็นการกระทำความผิดตามที่ได้ใช้มาแล้ว นายชิต ต้องรับโทษเสมือนตัวการคือ รับโทษเท่ากับนายชิตผู้ลงมือกระทำ

ความผิด นายชิตจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยเป็นผู้ใช้ตามหลักกฎหมายข้อ ๓ วรรคสอง ประกอบหลักกฎหมายข้อ ๒ และ ข้อ ๑

ส่วนกรณีของนายชมที่ไปว่าจ้างนายชิตให้ฆ่านายใสเป็นการก่อให้เกิดนายชิตกระทำความผิด เพราะนายชิตไม่มีเจตนาจะฆ่านายใสมาก่อน นายชมจึงเป็นผู้ใช้ ตามหลักกฎหมายข้อ ๓ วรรคแรก เช่นเดียวกับนายชิตเมื่อนายชิตจะไปว่าจ้างนายชิตอีกต่อก็ตาม ก็ถือได้ว่าการที่นายชิตพยายามฆ่านายใส นั้นเป็นผลโดยตรงมาจากการว่าจ้างของนายชม นายชมจึงมีความผิดตาม หลักกฎหมายข้อ ๓ ประกอบ หลักกฎหมายข้อ ๒ และข้อ ๑ รับโทษเสมือนตัวการเช่นเดียวกับนายชิต

แต่อย่างไรก็ตามการที่นายชมได้เข้ามาปิดปิ่นตอกน้ำนั้น ทำให้นายชิตกระทำไปไม่ตลอดเพราะ การขัดขวางเองของนายชมผู้ใช้ เป็นผลให้การฆ่านายใสไม่บรรลุผล นายชมจึงคงรับผิดเพียงหนึ่งในสาม ของโทษฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เสมือนว่าความผิดที่ชิตยังไม่ได้กระทำการตาม หลัก กฎหมาย ข้อ ๔ ประกอบหลักกฎหมายข้อ ๓ วรรคสอง

ดังนั้น นายชิต มีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
นายชิตมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยเป็นผู้ใช้
ส่วนนายชมมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยเป็นผู้ใช้ แต่รับผิดเพียงหนึ่งในสามของโทษฐานดังกล่าว

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

Ex. เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ นาย จ. ตกลงทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่มีข้อกำหนดห้ามโอนภายใน ๑๐ ปี ในราคา ๑,๐๐๐.๐๐๐ บาทให้แก่ นาย อ. ซึ่งขณะนั้นยังเหลือเวลาที่ห้ามโอนอีกเพียง ๖ เดือน นาย อ. ได้ชำระราคาให้บางส่วนจำนวน ๘๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือจะชำระในวันจดทะเบียนโอน นาย จ. ส่งมอบหนังสือรับรองการทำประโยชน์และส่งมอบการครอบครองที่ดินดังกล่าวให้นาย อ. ในวันทำสัญญาจะซื้อขายแล้ว และตกลงว่าจะจดทะเบียนโอนให้นายอ. ในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นวันรุ่งขึ้นหลังจากพ้นกำหนดห้ามโอน แต่เมื่อถึงกำหนด นาย จ. ไม่ยอมโอนที่ดินที่จะซื้อขายให้นาย อ. นาย อ. ได้เรียกเงินจำนวน ๘๐๐,๐๐๐ บาท คืนจาก นาย จ. แต่ นาย จ. ไม่มีเงินที่จะคืนให้ทันที จึงได้ทำหนังสือสัญญากู้เงินจำนวน ๘๐๐,๐๐๐ บาท และตกลงชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๗ ต่อปี กำหนดชำระคืนภายใน ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ให้ไว้แก่ นาย อ. แต่เมื่อครบกำหนด นายจ. ไม่ชำระให้ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย นาย อ. ยื่นฟ้องนาย จ. ให้ชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยดังกล่าว ในวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ เนื่องจากวันที่ ๑๒-๑๔ เมษายน ๒๕๔๙ เป็นวันหยุดสงกรานต์และวันที่ ๑๕-๑๖ เมษายน ๒๕๔๙ เป็นวันเสาร์ อาทิตย์ นาย จ. ให้การต่อสู้ว่าไม่ต้องรับผิดตามฟ้อง และคดีโจทก์ขาดอายุความ

ให้วินิจฉัยว่า นาย จ. ต้องรับผิดต่อ นาย อ. หรือไม่ และวันที่ นาย อ. ยื่นฟ้องนั้นคดีขาดอายุความหรือไม่

ตอบ

หลักกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ บัญญัติว่า การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการ

ต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๔๑๑ บัญญัติว่า บุคคลใดได้ทำการเพื่อชำระหนี้ เป็นการอันฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ท่านว่าบุคคลนั้นหาอาจจะเรียกร่องคืนทรัพย์สินได้ไม่

มาตรา ๔๑๙ บัญญัติว่า ในเรื่องลาภมิควรได้ นั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาที่ฝ่ายผู้เสียหายรู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่เวลาที่สิทธินั้นได้มีขึ้น

มาตรา ๑๙๓/๘ บัญญัติว่า ถ้าวันสุดท้ายของระยะเวลาเป็นวันหยุดทำการตามประกาศเป็นทางการหรือตามประเพณี ให้นับวันที่เริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้นเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา

วินิจฉัย

กรณีที่ดินตามสัญญาจะซื้อขายระหว่างนาย อ. กับนาย จ. ที่ได้กระทำขึ้นนั้นยังอยู่ในระยะเวลาห้ามโอนตามกฎหมาย ถือได้ว่าสัญญาจะซื้อขายมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งตามกฎหมายตกเป็นโมฆะ นิติกรรมนั้นเสียเปล่ามาตั้งแต่ต้น ตามมาตรา ๑๕๐ ข้างต้น

เมื่อนิติกรรมเสียเปล่า นาย อ. ก็ยังชำระเงินค่าที่ดินให้นาย จ. ตามสัญญานั้นอีก ทั้งยังได้รู้อยู่แล้วว่าที่ดินนั้นห้ามโอนตามกฎหมายแต่ก็ยังฝ่าฝืนชำระ จึงเป็นการชำระหนี้อันฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย นาย อ. จึงไม่อาจเรียกคืนเงินจำนวนนี้ได้ในฐานะลาภมิควรได้ ตามมาตรา ๔๑๑

ต่อมากลางที่นาย อ. นำสัญญากู้ยืมเงินที่นาย จ. ได้ทำไว้กับตนมาฟ้อง เป็นสัญญาที่นาย จ. ตกลงรับผิดชอบซึ่งมีมูลหนี้มาจากการที่นาย อ. ได้ชำระหนี้ฝ่าฝืนกฎหมาย จึงเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ต้องห้ามตามกฎหมายขัดแย้ง ย่อมตกเป็นโมฆะ ตาม มาตรา ๑๕๐ นาย อ. ก็ไม่อาจเรียกให้นาย จ. ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินได้

สรุป นาย จ. ไม่ต้องรับผิดชอบชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามสัญญากู้ให้แก่ นาย อ. (ฎ.๑๘๗๖/๒๕๔๒)

ส่วนประเด็นที่นาย อ. ยื่นฟ้องนั้น คดีขาดอายุความหรือไม่ อันเป็นการฟ้องเรียกคืนฐานลาภมิควรได้ ซึ่งตามมาตรา ๔๑๙ ห้ามฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่รู้ว่ามีสิทธิเรียกคืนหรือเมื่อพ้น ๑๐ ปี นับแต่เวลาที่สิทธินั้นได้มีขึ้น สำหรับนิติกรรมที่เป็นโมฆะเพราะคู่กรณีมีเจตนาทำสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายนั้น ต้องถือว่าบุคคลทุกคนได้รู้ถึงกฎหมายเช่นว่านี้แล้ว

เมื่อไม่ปรากฏว่า นาย อ. ได้อ้างว่าตนไม่รู้และไม่อยู่ในฐานะที่อาจรู้ได้เช่นนั้น สิทธิในการเรียกคืนทรัพย์สินของนาย อ. ย่อมเกิดขึ้นทันทีที่นาย จ. ได้ทรัพย์สินมาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย และปรากฏว่านาย อ. ได้ชำระหนี้ค่าที่ดินให้นาย จ. วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๘ นาย อ. เมษายน ๒๕๔๙ แต่วันที่ ๑๒-๑๖ เมษายน ๒๕๔๙ เป็นวันหยุดราชการ นาย อ. ย่อมมีสิทธิยื่นฟ้องได้ในวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันแรกที่ศาลเปิดทำการตามมาตรา ๑๙๓/๘ คดีจึงไม่ขาดอายุความ

ดังนั้น คดีที่นาย อ. ยื่นฟ้องนาย จ. จึงยังไม่ขาดอายุความ

การข้อสอบบรรยาย

การตอบข้อสอบบรรยายต้องจำในเรื่องของความหมายของคำที่ให้ เพื่อที่จะได้อธิบายความหมายของคำหรือประโยคที่โจทย์กำหนดมาได้ ซึ่งผู้สอบจะต้องอ่านหนังสือให้มากและละเอียด ทั้งจะต้องยกตัวอย่างด้วยในการอธิบายความหมายนั้น จึงจะทำให้ได้คะแนนเต็ม แต่ทั้งนี้การตอบข้อสอบ

บรรยายก็ไม่ควรโหมมากเกินไป ควรโหม (บรรยาย) ให้มีสาระ ได้ใจความ ไม่เยิ่นเย้อ เพราะถ้าตอบมากไป เป็นน้ำเสียส่วนมากก็จะทำให้อาจารย์ผู้ตรวจไม่ชอบ เพื่อ(ชี้แจงอ่าน) และผลที่ตามมาคือชี้แจงให้คะแนนดีๆ ด้วย

ฉะนั้น การตอบข้อสอบบรรยายควรอ่านให้มาก แต่เขียนแบบย่อความ เอาเฉพาะประเด็นที่ถามพร้อมยกตัวอย่างประกอบให้ถูกต้องและเข้าใจง่าย คุณก็จะได้คะแนนเต็มแน่นอน

Ex สิทธิคืออะไร เหมือนหรือต่างกับหน้าอย่างไร จงอธิบายพอสังเขป

สิทธิ คือ

ตัวอย่าง เช่น

.....

หน้าที่ คือ.....

ตัวอย่างเช่น

.....

ข้อที่เหมือนกัน คือ ๑.....

๒.....

ข้อที่แตกต่างกัน คือ ๑.....

๒.....

ข้อเสนอแนะ

การเรียนกฎหมายไม่ใช่เรื่องยากแต่ก็ไม่ใช่ง่าย ๆ ที่ใคร ๆ ก็เรียนจบอย่างสวยงามได้ ผู้เขียนมีเทคนิคเล็ก ๆ น้อย ๆ ในการเรียน-การสอบดังนี้

๑. อ่านก่อนเรียน เพื่อที่เวลาเรียนจะได้ตั้งใจฟังเป็นพิเศษเพราะอ่านเองงไม่คอยเข้าใจ ต้องมาอาศัยอาจารย์ท่านบรรยายยกตัวอย่างให้ฟัง

๒. อ่านทวนหลังเรียนเสร็จเพื่อเจอปัญหาไม่เข้าใจอีกจะได้ถามอาจารย์ในชั่วโมงหน้า พร้อมกับอ่านเตรียมเรียนชั่วโมงหน้าด้วย

๓. เวลาเรียนให้จดไปด้วย โดยฟังแล้วสรุปเอาจากการบรรยายของอาจารย์ ไม่ใช่มาคอยจดเอาจากหน้าจอฉาย Power point จะทำให้เราไม่สนใจฟังมั่ว แต่ ชมักเขม่นกับการจดตามและ หงุดหงิดเวลาอาจารย์คลิกผ่านหน้านั้นไปเร็วจนจดไม่ทัน ทั้งที่กลับไปอ่านในตำราก็ได้ แต่ควรฟังก่อนเพื่อความเข้าใจและจดสรุปเป็นคำพูดของตัวเองตามความเข้าใจ อาจจะทำสรุปด้วยและโน้ตย่อไว้ในประมวลมาตรานั้นด้วยก็ยิ่งดี เวลาอ่านทวนจะได้ถือประมวลไปเล่มเดียวก็สามารถอ่าน ท่องจำได้อย่างเข้าใจ

๔. คนที่เพิ่งเรียนกฎหมายหรือที่ยังไม่ได้เรียนมักมีคำถามว่า เรียนกฎหมายต้องท่องจำ เก่งใช่ไหม ขอให้ทราบเอาไว้เลยว่ามิวิชาใดบ้างที่ไม่ต้องท่องจำ ทุกสาขาวิชาต้องอาศัยการจำ และการท่องก็เป็นการทำให้อ่านได้ แต่ไม่ใช่แบบนกแก้วนกขุนทองนะ ต้องเป็นการท่องเพื่อจำและจำอย่างเข้าใจ จึงจะเรียนวิชานั้น ๆ อย่างเข้าใจได้ รวมถึงการเรียนวิชากฎหมายด้วย

การทดสอบความเข้าใจได้ดีที่สุดคือ การพูดให้เพื่อนฟัง การเขียนให้เพื่อนอ่าน หรือให้อาจารย์ รุ่นพี่ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องนั้น ช่วยชี้แนะ ก็จะเป็นการทดสอบตัวเองและช่วยได้ดี

เวลาสอบด้วย เพราะการเขียนเป็นสิ่งสำคัญถ้าเขียนแล้วผู้ตรวจไม่รู้เรื่อง เขียนวนไปเวียนมา หาที่ลงไม่ได้ ผู้ตรวจก็จะหาคะแนนลงให้ไม่ได้เช่นเดียวกัน ฉะนั้นต้องฝึกหัดเขียนทำข้อสอบเก่าเยอะ ๆ ก็จะช่วยได้มากทีเดียว

๕. การอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบควรอ่านวิชาที่สอบวันสุดท้ายก่อนไล่มาถึงเล่มที่สอบวันแรก กรณีตารางสอบออกช้า ก็ควรถามรุ่นพี่ ว่าปีก่อนนั้นตารางสอบเป็นยังไง วิชาไหนสอบก่อนหลัง เพื่อเป็นแนว ทาง (ตารางอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละปีอย่าถือตามเสียทีเดียว) การอ่านหนังสือควรสม่ำเสมอมาตั้งแต่ต้นเทอมเพื่อที่ปลายเทอมจะได้ไม่หนักเกินไปในการอ่านหนังสือแถมเวลาเรียนก็เข้าใจเร็วและง่ายกว่าคนอื่น ๆ ด้วย ในการอ่านหนังสือแต่ละครั้งควรขีดเส้นใต้ใจความสำคัญหรือสัญลักษณ์ไว้ด้วย เพราะเวลาอ่านทวนจะได้อ่านเฉพาะที่สำคัญ สำหรับบางคนที่เป็นคนขี้ลืมไม่ค่อยจะจำก็แนะนำว่าให้ทำบันทึยกย่อ ๆ เอาไว้ในสมุดก็จะทำให้ได้ สรุปวิชานั้น ๆ หนึ่งเล่มสำหรับอ่านทบทวนตอนใกล้สอบ

๖. เทคนิคในการสอบอีกอย่างก็คือ หัดทำข้อสอบเก่า เพื่อฝึกจับประเด็นโจทย์ เพราะโจทย์มักมีอะไรซ่อนอยู่เสมอ โดยเฉพาะวิชากฎหมายอาญาคำทุกคำของโจทย์มีความหมายเสมอเพราะผู้ออกข้อสอบจะไม่ออกข้อสอบยาวเกินไป

๗. การทำข้อสอบ เมื่อได้ข้อสอบมาควรอ่านอย่างตั้งใจทีละข้อ โดยแต่ละข้อให้โน้ตเอาไว้ว่ามีประเด็นอะไรบ้าง มาตราที่เกี่ยวข้องหรือหลักย่อ ๆ ตามความเข้าใจ พร้อมทั้งฟันธงไปเลยว่าผิดไหม ผิดอะไร ใครบ้าง จนครบทุกข้อ แล้วกลับมาเลือกทำข้อที่ง่ายและมั่นใจที่สุดว่าถูกต้องเรียงลำดับไปจนถึงข้อที่ยากที่สุด

และในการนี้ต้องคำนวณเวลาในการทำข้อสอบด้วยว่าแต่ละข้อควรใช้เวลาเท่าใดและต้องไม่มากไปกว่าที่กำหนดไว้ ถ้าข้อไหนทำเกินเวลาที่กำหนดอีกก็ควรเร่งเวลาให้ทดแทนกัน ซึ่งข้อง่าย ก็เขียนได้เร็ว แต่ก็อย่าชะล่าใจแม้แต่บรรยายนี้ รู้เอาไว้เลยว่าอาจารย์/ผู้ตรวจไม่ให้คะแนนความมากของจำนวนหน้าหรืออก ถ้าเขียนดีจำนวนหน้าที่ได้ในการเขียนตอบก็จะสมน้ำสมเนื้อเอง รวมถึงคะแนนด้วย เพราะฟังสรวงไว้เลยว่า การเขียนมากก็ถูกหักมาก เขียนน้อยก็ได้คะแนนน้อย

ตอนสอบ ไม่ต้องสนใจคนที่ขอสุมุดเพิ่มเพราะนั่น อาจเป็นน้ำหรืออาจตอบผิดขีดฆ่าทิ้งก็ได้หรือเขียนเว้นบรรทัด ไม่ต้องสนใจจะทำให้เราเสียสมาธิได้ และที่สำคัญอีกอย่าง การเขียนตอบข้อสอบลายมือควรเขียนให้อ่านง่าย ใครลายมือไม่สวยก็ให้เขียนตัวโต ๆ เข้าไว้ และย่อหน้าใหม่ทุกครั้งสำหรับประเด็นถัดไป ใครลายมือแย่มากๆ เขียนเว้นบรรทัดเลยก็ได้ แต่ได้เฉพาะสนามปริญญาตรีเท่านั้นนะการเขียนเว้นบรรทัดสนามใหญ่อื่น ๆ มักห้ามเว้นบรรทัด ห้ามทำสัญลักษณ์ และขีดเส้นใต้ เพราะอาจเป็นการส่งสัญลักษณ์ให้ผู้ตรวจจะถูกสันนิฐานว่าโกง

การสะกดคำ ก็ควรเขียนให้ถูกต้องเพราะแสดงถึงว่าเราอ่านมาดีคำที่น่าจะสะกดผิดก็เขียนถูกต้อง เมื่อเวลาเราผิดพลาดบางประเด็นผู้ตรวจก็อาจเห็นใจไม่หักคะแนนมากก็อาจเป็นได้

๘. ห้ามทุจริตเป็นอันขาด นอกจากถูกปรับตกแล้วยังเป็นที่น่าเสื่อมเสียเกียรติอย่างแรงคนที่ตกเพราะเตรียมตัวมาไม่ดี ก็ยังมีศักดิ์ศรีกว่าคนผ่านแบบทุจริต นักนิติศาสตร์รู้ว่าอะไรผิดถูกแต่กลับทำผิดเสียเองโทษนั้นไม่น่าอภัยยิ่งนัก (ความคิดเห็นส่วนบุคคล)

บรรณานุกรม

- กนกกาญจน์ แสงสมุทรพิทักษ์ และคณะ. นิติตักษะ : นิติมูลบท. เอกสารประกอบการสอนโครงการนิติตักษะ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวาล แพร์ตกุล. เทคนิคการวัดผล. (พระนคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๗),
- มุนินทร์ พงศาปาน, แนวทางการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายสำหรับผู้เริ่มต้นศึกษา (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๔),
- หยุด แสงอุทัย, การศึกษาวิชากฎหมาย (กรุงเทพมหานคร : ประกายพริก, ๒๕๔๖),